

Brev dato: 07-06-2021
Sagsnr. 2021-10315

Jens-Frederik Nielsen
Demokratit sinnerlugit Inatsisartunut ilaasortaq

Postboks 1614
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
E-mail: nap@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Akissuteqaat §37-mut apeqqut normut 57 2021

Asasara Jens-Frederik Nielsen,

Inatsisartut suleriaasiat §37 imm. 1 naapertorlugu Naalakkersuisunut apeqquteqarputit.
Naalakkersuisut apeqqutinut qujapput, apeqqutillu malillugit ataani akineqarput.

1. USA-p Kalaallit Nunaatalu akornanni ullumikkut niuernikkut suut akornutaasutut, Naalakkersuisut isigaat?

Akissut:

Massakkumuugallartoq inatsiseqarpoq, isumaqatigiissutinut suleriutsit aamma akitsuutit piuput, kalaallit Nunaata USA-llu akunnerminni niueqatigiinnermut aporfusinnaasut.

Assersuutigalugu eqqaaneqarsinnaavoq Marine Mammal Protection Act, USA-mi inatsisaasoq, pingaarnertut imaani uumasunik miluumasunik nioqqutissanik eqquassinissamik inerteqqaataasunik imalik, Inuit Alaskamiit, Canadamiit, Kalaallit Nunaanniillu kultuurikkut avitseqatigiinneq eqqaassanngikkaanni, tassani inuup nammineerluni piginnaasani malillugu imaani uumasunik miluumasuniit suliat eqqunneqarsinnaallutik. Inatsisip siunertaraa illersussallugit immikkullu arferit, uloriarnartorsiortut. Kisiannili imarmiut uumasui miluumasut akornanni immikkoortinneqanngillat, uumasogatigiit uloriarnartorsiornermut, aammalu uumasogatigiit ulorianartorsiunngitsut, soorlu puisit uumasogatigiit ulorianartorsiunngitsut. Tamannalu pissutigalugu USA-mi soorlu Great Greenlandimiit nioqqutissiat tuniniarneqarsinnaanngillat.

Taassuma qaavatigut USA-p akuersissutigivaa 2016-mi the Fish and Fisk Product Import Provisions of the Marine Mammal Protection Act, eqquassinissamut piumasagaatit nunat tamalaat akornanni aningaasarsiutigalugu aalisarnermut atatillugu imaani uumasut miluumasut saniatigut pjarisat annikillissarnissaanut siunertaqartoq. Imalu isumaqarpoq, nunat allamiut aalisarnermi suliffeqarfutaat, taakkua ataaniillutik kalaallit, aalisakkanik aamma aalisakkanik tussisassianik USA-mut nioqquteqarusuttut, uppernarsaasinnaasariaqartut periutsinik saniatigut pjarisanut, amerikamiut aningaasarsiutigalugu aalisarnermut periusaannut assersuunneqarsinnaassunik eqquassisimassallutik. Tamannalu pisimassaaq nioqqutissanik

USA-mut eqqussuinissamik akuersissumik pissarsinnginnermi. Eqqussuinissamut piunasaqaatit pisortatigoortumik atuutilissapput 2022-p aallartisimalernerani.

Kalaallit aalisakkanik avammut tunisassiat kalaallit nunaata aningaasaqarneranut tunngaviliisorujussuuvoq. Kalaallillu aalisakkanik avammut tunisassiornerani pissusissamisoorpoq niuerfinnik toqqammaviusunik amerlanerusunik pilersitsinissaq, tassalu maannakkut niuerfiit toqqammaviusut EU, UK aamma Asiap kangianiittut saniatigut. Nappaalanersuaq 2020-mi ukiunilu taakkunani niuerfinnik toqqammaviusunik pisariaqartitsisoqalersippaa. Taamaasillunilu taannaasinnavoq Amerika avannarleq, USA ilanngullugu tapertaasinnaasoq niuerfik toqqammaviusoq. Kalaallit Nunaanni suliffeqarfik aalisakkanik tunisassianik USA-mut avammut niueruteqarusukkunik, ingerlariaaseqarpoq assigiinngitsunik avammut niuerniarnermi immikkut unammillernarsinnaasunik. Ilaatigut eqqaaneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaanniit aalisakkanik tunisassiat maannakuugallartoq toqqaannartumik USA-mut nassiunneqarsinnaannginneri. Danmarkimut imaluunniit Islandimut nassiunneqaaqqaartariaqarput, tassanngaanniillu USA-mut ingerlateqqillugit. Tassunga atatillugu suliffeqarfiup akissusaaffigivaa USA-p oqartussaasuiniit eqqussuinissamut piunasaqaatit atuuttut aalisakkamut tunisassiamut tunngatillugu pissarsiarissallugit. Taakkulu saniatigut suliffeqarfiup USA-mi oqartussanut attaveqaataasinnaasunik pissarsissalluni. Pappiaqqat akuersissutit pissarsiarinissaasa qaavitigut, suliffeqarfik tunisassianik eqqussuisussap nalunaarsorneqarnissaq akuersissuteqarnissaq Food and Drug Administration (FDA) USA-miittumi isumagissallugu. Suliffeqarfiup nammineerluni FDA-mi nalunaarsorneqarnissaq aamma akissusaaffigivaa. Nioqutissanik eqqussuisussamik allaat aalajangersaarsimanissaq ilanngullugu inissereersimanissaat isumagissavaattaq, tunisassiaminnik annissuinnginnermi. Taakkualu qaavisigut tunisassiat, USA-p killeqarfianut eqqutinnginnerini siumoortumik nalunaarutigisassavaat (Prior notice).

Taamatullu soorlu isumaqatigiisummi arfernik angisuunik aqqissuussuneq eqqissisimatitsinerlu Nunat tamalaat akornanni arfanniarnermut ataatsimiititaliami (IWC), arfernut angisuunut tamanut uninngatitsisoqartoq, piniaqusaanngisitsisoqarneranik isumalimmik, immikkut aalajangernermut inniminniisimasoqartinnagu. Nunanullu soorlu Kalaallit Nunaat, USA-mi Alaska, aamma Ruslandimi Chukotka pisarnek malillugu arfanniartarnerinut innersuussilluni ilaatinneqanngitsut. Arferillu nioqutissiarineqarnerinut piunasaqaataalluni nammineq piffimmi atorneqarnissaannik, avammullu nioqutissiaassanngitsut. Taassuma saniatigut Wasington-isumaqatiissutaani 1973-meersumiit

(CITES) aalajangerneqarnikuuvoq, IWC arfernut angisuunut uninngatitsinerup atuunnerani avammut niueruteqartoqassanngitsoq.

Niuernermut aporfusinnaasut suleriaasaat inatsisaalu saniatigut, amerikamiut tungaanniit nioqqutissanut assigiinngitsunut siunissami Kalaallit Nunaannut isumaqarsinnaasumik aamma akileraarusersuisoqarpoq. Tamakkununga ilaapput soorlu imeq, aluminium, zink, guld aammalu savimineq

Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit minnerusut, amerikap niuffaffiit appakaannissumut qinnuteqarnissamut soqutiginnissinnaasut, aporfissaasinnaasut taakkua annertuumik isumaqarsinnaapput.

2. Naalackersuisut USA-mik niueqateqarnerup pitsaanerusement ingerlanissaanut ersarissumik iliuuseqarniarpat?

Akissut:

Pituffimmi kiffartuussinissami isumaqatigiisummik tunniussinermut isumaqatigiisutaasup katitigaaneranut ilaasumut, oktoberi 2020-mi atsiorneqartumi, allakkiat uppernarsaatinut ilaatinneqarpoq USA-p Kalaallit Nunaatalu akornanni suleqatigiinnissamik nukitsunerusement pilersaarut. Tassani sulissutigiarneqassasoq isumaqatigiissusiuvinnissap tungaanut suliamik aallartitsisoqassasoq niueqatigiinnermi aamma aningaasaliinissamut tunngatillugu (Trade and Investment Framework Agreement, TIFA). Tassani siunertaralugu aalajangersimasedumik pisortatigoortumik oqaloqatigiittarfissaq, Kalaallit Nunaata USA-llu naapittarfissaat aammalu ataatsimut soqutigisanik niueqatigiinnermut aningaasalissuteqarnermullu attaveqqatit pitsaanerulernissaanut. Tassunga atatillugu Kalaallit Nunaata USA-llu akornanni niueqatigiinnermi aporfusinnaasut naaperiaaffiginissaanut periarfissanik ujartuinissaq.

Saniatigut pisarisanut tunngatillugu The Marine Mammal Protection Act tassungalu atatillugu eqqussinissamut aalajangersakkat eqqarsaatigalugit, Aalisarnermut Piniarnermut Naalackersuisoqarfimmiit suliarineqarpoq, suliarlu ingerlatiinnarneqassaaq, aalisarnerni suniluunniit piumasaqaataasut naammassineqarsinnaaneri tikillugit.

Ileqqoq malillugu 1700-kkut naalerneraniillu kalaallit nunaata avammut nioqqutissiai kangimut ingerlanneqartarsimapput, tassalu grønlandshavnikkut Danmarkimiittumi¹. Kalaallit nunaata aalisakkanik tunisassiaanik USA-mut avammut nioqqutissiaqarnissamut suleriutsinut tunngatillugu, suleriutsit eqaallisarneqarsinnaanerit eqqartorneqarnissaat pissusissamisoorpoq, aalisakkanik tunisassiat toqqaannartumik Kalaallit Nunaanniit USA-mut assartorneqarsinnaanerisa siuarsarneqarnissaata periarfissiunneqarnissaat ilaatillugu, nioqqutissat Danmarkikkooqaartariaqartinnagit. Atlantikoq avannarlikkummi marloqiusamik imaatigut angallassinerup siunertaangitsumik silaanaap pissusaanut sunniuteqarnerata aamma sunnissammagu, silaannaallu illersorneqarnissaa Kalaallit Nunaata USA-llu akornanni toqqaannartumik imaatigut pilersitsinissamut tunngavilersuutaasut ilagisinnaavaat.

Kangerlussuarmilu ulloq 20. maj 2021 amerikamiut nunanut allanut ministeriata tikeraarneranut atatillugu, Naalakkersuisut tungaanniit oqaatigineqarpoq, USA-mik niueqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarnissamik kissaateqartoqartoq, ajornanngippat killeqanngitsumik niueqatigiinnissamik isumaqatigiissummik. Akitsuutit kalaallit nunaanniit nioqqutassianiit peerneqarnissaat eqqartugassanut ilaatinneqarniarpoq USA-mik niueqatigiinnissamik isumaqatigiinninniarnernut atatillugu, TIFA imaluunniit killeqanngitsumik niueqatigiinnissamik isumaqatiissut aqutugalugit.

3. Niueqatigiinnerup pitsanngornerata kingunerisaanik nioqqutissat suut, siunissami USA-mut avammut tuniarneqassasut, Naalakkersuisut isumaqarpat?

Akissut:

Apeqqut 1 aamma 2 takukkit.

4. Issittumi Siunnersuisooqatigiinni issiaviup Kalaallit Nunaannut qaqugu tunniunneqassanersoq, Naalakkersuisut ilimagaat?

Akissut:

Naalakkersuisut sulissutigivaat naatsorsuutigaallu Issittumi Siunnersuisooqatigiinni Kunneqarfimmiit aallartitanut siuttuunissap tiguneqarnissaa qanittumi pisinnaanera. Tamannalu qaffasissuseq ministeri Senior Arctic Officialilu.

a. Naalakkersuisut qanoq sulissutiginiarpaat?

Akissut: Tamanna Naalakkersuisut Danmarkimit isumaqatigiinninniarnikkut angussavaat.

¹ Tamanna sorsunnersuup aappaata nalaani atuutinnigilaq, Kalaallit Nunaanniit USA-mut niueqatigiinnermi aqut toqqaannartuuvoq

b. Issittumi siunnersuisooqatigiinni issiavik Danmarkip tunniukkumassanngikkaluarpagu, Naalakkersuisut qanoq iliorniarpat?

Akissut:

Naalakkersuisut qallunaat tungaanniit naatsorsuutigivaat, Kunngeqarfimmi issittittormiortaasut Issittumi Siunnersuisooqatigiit aallartitaasa siulersorneqarnissaat paasisinnaassagaat. Tamannalu qaffasissuseq ministeri Senior Arctic Officialilu.

5. Nunanut allanut sillimaniarnermullu politikkimut tunngatillugu Namminiilivinnermut inatsit Naalakkersuisut qanoq nassuiarsinnaavaat?

Akissut:

Naalakkersuisut Namminersorlutik Oqartussat inatsisaat kapitali sisamaat nunanut allanut sillimaniarnermullu politikkimut tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat inatsisaata aallaqqaasiutaa siunertaa malillugu paasinnipput.

a. Naalakkersuisut ataatsimoorunnerlunikku, Qallunaat Nunaat avaqqullugu Namminersorneq pillugu Inatsi atorlugu Kalaallit Nunaat Nunanut allanut sillimaniarnermullu politikki namminerisamik ingerlassinnaanissaanut?

Akissut:

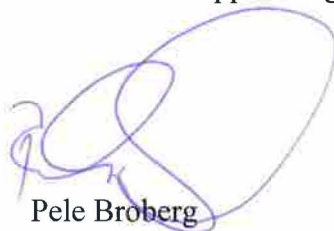
Namminersorlutik Oqartussat inatsisaat tunngavingalugu Naalakkersuisut nunanut allanut sillimaniarnermullu politiki suliassaqarfinnut akisussaaffigilereersimasanut ingerlatsinissaminut pisinnaatitaaffeqarpoq.

6. Eqqartukkamut tunngasunik allanik soqutiginaatilinnik Naalakkersuisut paasissutissiisinnaappat?

Akissut:

Naalakkersuisut ilisimatitsissutigissavaat nunat tamat akornanni inatsisit malillugit inuiaat kalaallit namminneq aalajangiisinnaassuseqarlutik inuiaanerat akueralugu. Tamanna Namminersorlutik Oqartussat inatsisaata aallaqqaasiutaani allaqqavoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Pele Broberg

Nunanut allanut, Inuussutissarsiornermut, Niueqatigiinnermut Silallu Pissusianut Naalakkersuisoq